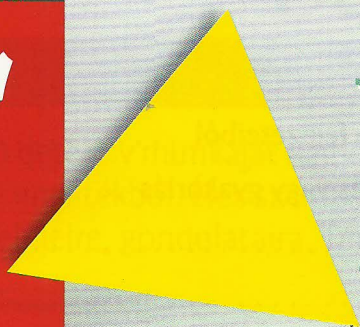
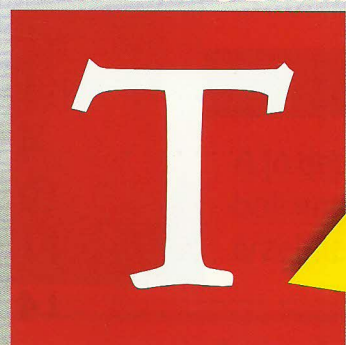

LVII. ÉVFOLYAM

2019. JANUÁR • 1. szám

ÁRA: 630 Ft

TANÍTÓ

MÓDSZERTANI FOLYÓIRAT

*Azt hiszem...
... legyünk esőcsinálók!*

*MTA Kutatási Program
- Síkbábok*

*Kaleidoszkóp
- Rajz mint játék*

Ismétlés vagy gyakorlás?

Számpeca

Érték-tár

Miből lesz a cserebogár?

*Detektíviskola -
Arcleolvasó*

Salamon Eszter

Varga Gábor-díj 2018

Az Európai Szülők Magyarországi Egyesülete 2013-ban alapította és adta át először a Varga Gábor-díjat, hogy emléket állítson az Alsóerdősori Bárdos Lajos Általános Iskola és Gimnázium 2012 decemberében elhunyt igazgatója munkásságának, és minden évben olyan pedagógusokat jutalmazzon, akik a felterjesztő szülők, szülői közösségek szerint példát mutatnak a szülőkkel együttműködő pedagógiára, arra, hogy a szülőkkel való együttműködés nélkül az iskola kevésbé sikeres. A díjátadóra minden évben a névadó születésnapja, november 20-a, a Gyermekjogi Világnap apropóján kerül sor.

Ebben az évben rendhagyó módon két olyan pedagógusnak íteltük a díjat, akiket a felterjesztő szülők együttesen javasoltak. A díjazottak, **Tímár Kriszta és Burka Erika**, a Budapest XVIII. kerületi Bókay Árpád Általános Iskola két pedagógusa. A szülői közösség szerint közösen végzett munkásságukkal követendő és követhető mintát nyújtanak arra, hogy milyen a szülőkkel együttműködő, velük együtt lélegző iskola. Másokkal szívesen együttműködő, sikeres gyerekeink és sikeres iskoláink úgy lesznek, ha ezt a mintát kapják otthon és az iskolában is – írják a javaslattevők. Burka Erika és Tímár Kriszta közösen végzett munkája kiemelkedő példája annak, milyen a másokkal, kollégákkal és szülőkkel szívesen és sikeresen együttműködő pedagógus. A szülők nagyra értékelik azt a hitüket és törekvésüket, hogy szülők és pedagógusok együtt segítsenek felfedezni minden gyereknek, hogy miben jó ő igazán. Az Európai Szülők Magyarországi Egyesülete örömmel adományozza a 2018. évi Varga Gábor-díjat nekik abban a reményben, hogy példát, mintát jelentenek más pedagógusok, más intézmények számára is.

A jelenleg is zajló, nyilvánvalóan bizalomra és partnerségre épülő közös munka egy meghívással kezdődött. Egy találkozóval az iskolán kívül szülők, pedagógusok és az iskolavezetés között, egy mindenki számára kényelmes helyen, ahol az iskola dolgairól lazán lehetett beszélgetni, együtt gondolkodni. Erre vonatkozott a tanári invitálás, és ezzel kezdődött a beszélgetések, viták, ötletelések sora.

Az együttműködés célja deklaráltan az volt, hogy a gyerekeket egy sikeres XXI. századi életre készítse fel a mai állami iskola realitásai, mint keretek között. Továbbgondolták a kérdést: ahelyett, hogy csak kívülről vagy felülről várnánk a változást az oktatásban, mi az, amit közösen tudnak tenni, lehetőleg azonnal? A közös megoldást a csoportos projekt munka bevezetésében látták, abban, hogy néhány napra a szokásos tanulás helyett a gyerekek kezébe kerüljön tanulásuk menedzselése, szülőmentorok és pedagógusok segítségével. Az iskola ré-

széről Tímár Krisztina és Burka Erika álltak az ügy élére. Ők voltak azok, akik előkészítették kollégáik – és több osztályban a szülők – között a talajt, s nem kis részük volt abban, hogy az iskola a kezdeményezés mellé állt. Még abban a tanévben 12 osztályban 280 gyerek 60 projektben alkotott, s a biztos háttérrel 70 mentorszülő nyújtotta. Az idei tanévben eddig újabb 50 önkéntes csoportos projekt valósult meg alsó és felső tagozaton egyaránt, ismét 280 gyerek, 22 pedagógus és 55 mentorszülő együttműködésének eredményeként. Ennek a különleges oktatási-tanulási élménynek a Közbígyó nevet adtuk. A Közbígyó projekt a legfontosabb iskolai hármasról szól: tanárok, diákok és szülők együttműködéséről, melyben a gyerekek közösen, belső indíttatásból valamilyen gyakorlati feladatot valósítanak meg csoportos alkotó folyamat keretében. A Közbígyó Projekt sikeréhez elengedhetetlen volt Erika és Kriszta állhatatos munkája, amellyel segítettek kapcsolatot kiépíteni a szülők és az iskola között. Kiváló kommunikációjuk és közvetítésük minden fél között megteremtette a lehetőséget annak, hogy a bókays gyerekek egy újfajta tanulási módszerrel is megismerkedjenek.

Az őszinteség, szeretet, odafigyelés, elfogadás, segítő-készség Erika és Kriszta mindennapi munkájában is megjelenik. A Varga Gábor-díjra vonatkozó jelölés elkészítésekor először csak két osztályban kérdezték a szülőket tapasztalataikról, de még így is a lehetőségeket messze túlfeszítő mennyiségű ajánló szó gyűlt össze.

Egy anyuka így írt: „Kriszta és Erika olyan közvetlen személyiségek, akiknél elmosódik az iskola és a család közötti határvonal. Az első perctől, ahogy beléptünk az iskolába, partnerként kezeltek bennünket, szülőket, azt erősítve, hogy együtt – egymásért vagyunk, hiszen ez a gyermekeink érdeke... Számos kérdésben kikérlik a véleményünket, és mindig meghallgatják, illetve segítenek érvényesíteni a miénket, legyen szó akár más szaktanárral kapcsolatos problémáról, az osztályterem iskolán belüli elhelyezkedéséről vagy a menzával való elégedetlenségünkről. Folyamatosan felénk a figyelmük: számon tartják a gyermekeink különóráit, útnak indítják őket a megfelelő pillanatban, felhívják bennünket, ha bizonytalanság adódik. Minden eseményről több csatornán (üzénő füzetben, hirdető falon, e-mailben és a közösségi médián) egyszerre kommunikálnak velünk, tökéletesen alkalmazkodva az információs társadalom kihívásaihoz és a szülők egyedi igényeihez. Mindemellett folyamatosan törekszenek arra, hogy az osztályközösség a gyerekek-tanárok-szülők együttes közössége legyen. Rendszeresen szerveznek túrákat, ahová mi is, ők is családdal megyünk; a farsang, az anyák napja, az évzáró buli olyan közösségi események, ahol mindannyian együtt vagyunk.”

Fotó: hug.hu

Miből lesz a cserebogár?... azaz a Közbigyó projekt

Tanítók vagyunk. Apró gyerekekkel foglalkozunk. Tudásra szomjas, kíváncsi, mindenre kapható kis emberekkel. Hivatásunkból fakadóan mi is szakadatlan tanulásban vagyunk. Keressük, kutatjuk, milyen újdonságok, pezsdítő ötletek, reptető módszerek vannak a Nap alatt. A képzések és önképzések mellett sokat beszélgetünk egymással, tanítótársainkkal, szülőkkel, gyerekekkel, s ezekből a gondolatcserékből mindig épülünk, mindig kapunk inspirációt a további utazáshoz.

Egy alkalommal pár csillogó szemű szülővel ültünk le egy kis megújulást rejtő beszélgetésre. Feltették maguknak a kérdést: hogyan segíthetnek a gyerekeket abban, hogy hatékonyan reagáljanak az őket körülvevő világ változásaira? Hogyan fejleszthetnék jobban a ma leginkább fontos kompetenciákat? Ennek érdekében szeretnénk velünk egy programot kipróbálni az iskolában. A beszélgetés végére körvonalazódott egy nagyon izgalmas, az iskola minden szereplőjét megmozgató ötlet. Egy olyan ötlet, ami alapján a középpontban továbbra is a gyermek maradt, de a passzívan befogadó tanuló helyett egy tevékenyebb, sőt a tervezést, irányítást, megvalósítást és a tapasztalatok összegzését is a saját kezében tudható gyermek indulhatott most a felfedezőújtárára. Olyan felfedezésre, ahol nemcsak a választott témába áshatta bele magát, hanem az önismeretbe, az együttműködés megtapasztalásába, a társai új oldalainak megismerésébe. A program neve Közbigyó lett! **(Közösen, Belső Indítatásból GYakorlati feladat megoldása alkotó folyamatban.)**

Nézzük, hogyan is kell elképzelni a mi kis újszülöttünket:

Módszertanát tekintve a Közbigyó tulajdonképpen csoportos projektunk, annak minden szakmai ismérével. Általában 3-5 tanuló dolgozik együtt egy-két naptól akár három hétig terjedő időkeretben, és egy tanévben többször is ismétlődő. A megszokott projektunktól azonban két lényeges ponton is különbözik. Az egyik fontos különbség, hogy a projektfeladat témáját a gyerekek általában kötetlenül maguk határozhatják meg, így minden – ezt hangsúlyozzuk még egyszer – minden gyermek számára nyújt kiugrási lehetőséget, mert olyan nincs, hogy valaki semmiben nem jó. Előfordult ugyanakkor az is, hogy a Közbigyóban megvalósított projektunk nem teljesen kötetlen, de ilyenkor csak egy tág témát adunk meg, amelyben a tanulók megint csak szabadon mozoghatnak. Ilyen volt például az egészségnap, amely főtémán belül már nem szóltunk bele a gyerekek résztémaválasztásába.

A másik lényeges eltérés az iskolákban megszokott projektunktól, hogy egy-egy csoport mellett a segí-

tő, mentoráló tevékenységet egy szülő látja el. Az eddigi legnagyobb Közbigyó programunkban ez 72 szülő egyidejű bevonását jelentette ötvenegynéhány csoport mellé. A szülők ilyen nagy számban történő részvétele az iskolai munkában nem csak mennyiségi növekedés, ez már más minőséget is ad a munkának, a tanár-szülő együttműködés új dimenzióit teremti meg. Túlléptünk ugyanis azon, hogy egy-egy szülő alkalomadtán megjelenik az iskolában, itt már anyukák, apukák és nagyszülők vonódnak be az iskola életébe, szülőtársaikkal és velünk, pedagógusokkal együttműködnek. A mentorszülők előzetes felkészítésen vesznek részt, amelyen megismerkednek a projektpedagógia legalapvetőbb elemeivel. Ennek a felkészítésnek a sajátossága, hogy ezt nem az iskola pedagógusai, hanem a témában jártas szülők tartják. Nálunk a mentorszülők megszervezését, bevonását is egy szűkebb – háromtagú – szülői team végzi, természetesen folyamatos kapcsolattartásban az iskola tanáraival.

A gyerekek képzelete nem ismer határokat. Bátran, nagy fantáziával, kreatívan választanak projektcélokat. Képesek azokat a tervezés során folytatott beszélgetések, közös megoldások alkalmával (és természetesen a mentorszülő jól feltett kérdései segítségével) a realitás keretei közé illeszteni, megvalósítható nehézségűvé alakítani. Ha hiba csúszna a folyamatba, felismerik, hogy az természetes velejárója a tevékeny életnek. Kijavítják és a tapasztalatokat felhasználva, töresek nélkül dolgoznak tovább.

Álljon itt néhány ötlet az elkészült ötvenegynéhány projektból:

Egy hetedikes csoport újrahasznosított anyagokból készített kerti bútort, amelyet az iskolaudvaron használnak. Egy másik társaság mezítlábas ösvényt állított össze maguk által barkácsolt fageretekbe rendezve, és még egy talptérképet is készítettek hozzá. De készült animációs film LEGO-elemek felhasználásával, vagy az érdekes című Érzelmi Gyümölcs Menza is említésre érdemes. Akit érdekelnek ezek a projektek, itt böngészhet közöttük: <http://www.kozbigyo.hu/alkotasok/>

Mint ahogy a projektek végén a gyerekek, mi is megfogalmaztuk tapasztalatainkat és a tanulságokat:

- A pedagógusok és a szülők közötti szoros együttműködés érzékenyebbé és fogékonyabbá tesz bennünket egymás emberi és szakmai gondjai iránt, ez pedig jó alapot teremt ahhoz, hogy mind az otthoni, mind az iskolai nevelőmunka eredményesebb legyen.

- A Közbigyóra összeállt 3-5 fős tanulócsoportokban sok esetben új kapcsolatok alakulnak ki a gyerekek között, amelyek megőrződnek a projekt utánra is.

• A projektek értékelésekor kiderült, hogy a gyerekek önértékelése változik, önbizalmuk fejlődik.

• A projektek megvalósítása közben rájönnek, hogy a felkészülés közben lehet és szabad hibázni, de – és ez a lényeg – ezeket a hibákat fel lehet ismerni és ki lehet javítani.

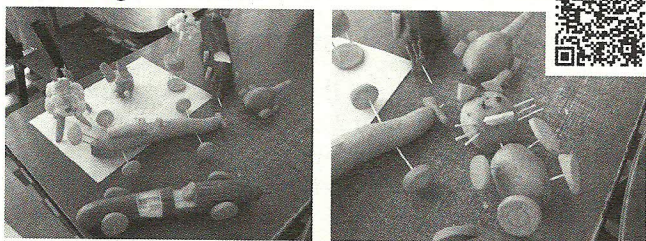
Összefoglalásként: az elsajátított tudás, a megszerzett tapasztalat, a közösségekben átélt érzések pozitívan hatnak vissza a gyerekek mindennapjaira. A Közbígyóval szerzett tapasztalat beépül a tanulási és közösségi folyamataikba, ezáltal egyaránt visszahat a gyerekek alapvető osztályélményére, tanuláshoz való alapvető hozzáállására és közösségi tevékenységeire. A csoportos projektmunkán keresztül a gyermek megtanul egy csapat részeként értéket teremteni, ezáltal egy nagy egész aktív résztvevőjeként megélni azt, hogy egy csapatban minden résztvevő értékes. Az önbecsülés és a kompetencia érzése pedig a siker első lépcsőfoka. Sikeres csapattal pedig a pedagógus sokkal eredményesebben dolgozik, így a Közbígyó az oktatásban részt vevő minden szereplőre pozitív hatást gyakorol.

A társadalom óceánjában nem különálló szigetekre, hanem korallzátonyokra van szükség, ahol minden létforma összefügg.

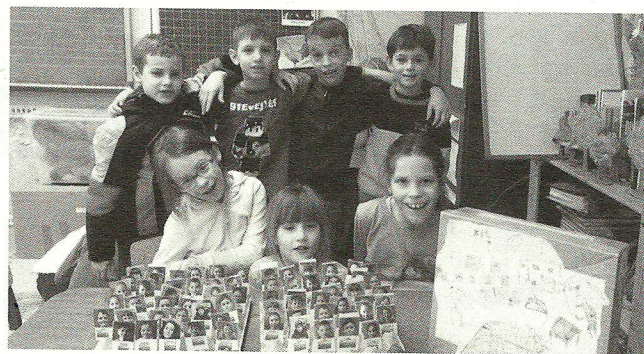
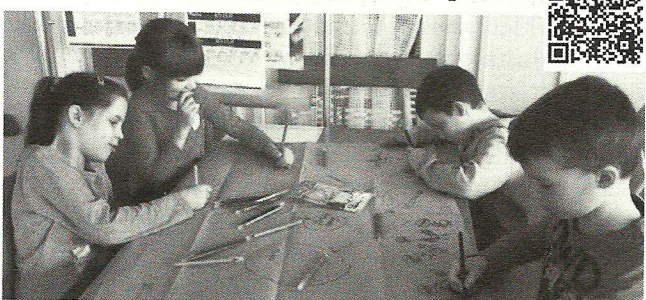
Terepasztal 1.a

Zöldségszobrok 1.b

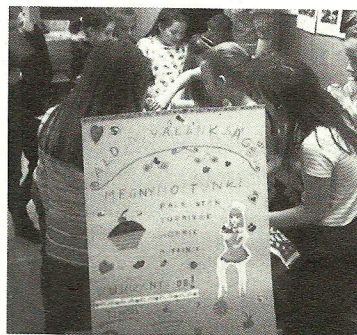

Ki kicsoda? Társasjáték a 2.b szereplőivel?

Álomnyalánkságok projekt, 3.b

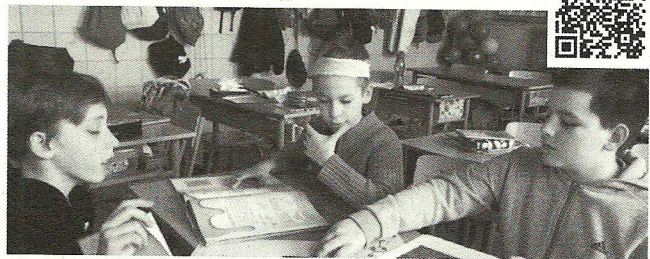
„Turmix, palacsinta, muffin készítés és tálalás. Ezt szeretnék projektnek Eszti, Borka, Zsuzsi, Anna, Emma, Petra. Az első találkozáskor ötleteltek, terveztek, nevet választottak maguknak, és neki is láttak az előkészületeknek.”

Érdekes kísérletek 4.a

Tervező lapunkba már be is került: lufis, zacskós, káposztás, tölcséres, gyufás kísérletet fogunk bemutatni és elmondjuk azok magyarázatát. A megvalósítás lépései:

1. Együtt tájékozódunk az elvégzendő kísérletekről.

2. Felosztjuk, hogy ki melyik kísérletet mutatja be.

3. Megbeszéljük a kísérletekhez szükséges eszközöket és előkészítjük őket.

4. Elvégezzük a kísérleteket, és megbeszéljük a látott jelenségek okát.

5. Ismét elvégezzük a kísérleteket és videóra vesszük.

Kristóf kápasztás kísérlete:

S végül, a rend kedvéért, itt az értékelő lap is:

„A zacskós kísérletet kicseréltük a tölcséres kísérletre, mivel annak kimenetele bizonytalan volt, sok tényezőtől függött. Projektünk a tervezéstől a kivitelezés folyamatáig sikeresen zárult, ezért nincs olyan, amit más- képpen végeztünk volna el.” (R. Anita, mentor)

